

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
31 ianuarie st. v.
12 februarie st. n.

Este în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 393.

Nr. 5.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Dr. Victor Babeș.

Dr. Victor Babeș.

ntre bărbații români, astăzi mult numiți în lumea științei, chiar mult citați și laudați ca autorități recunoscute, ca ilustrații în specialitățile lor, fără totă îndoială tinerul dr. Victor Babeș, al cărui portret îl punem în fruntea acestui număr, ocupă un loc eminent. Și ceea-ce mai vărtos merită totă atențiunea este, că faima numelui seu și a autorității sale straordinare, din străinătate, am pute dice — până și de peste Ocean, reflectându-se a străbătut la noi. Lucru de altminte prē natural. Căci autoritatea sa, descoperirile și publicațiunile sale cele multe și interesante, mai tôte în lumea străină, în carea și născut a fost, prin presa străină, carea mai întâiu la îndemână-i eră, au eșit la ivelă. Acesta inse tocmai ridică valōrea omului nostru, fiindcă esclude ori-ce preocupățiune națională în judecată și apretiare.

Și când amintim de multele și însemnatele sale scrieri, și când dicem că este încă om tiner, atunci trebuie să și spunem numai decăt, pentru ca pricepuți să fim, că dl dr. Victor Babeș, încă student în al 8-lea semestru la medicină, în vēră anului 1875, în etate de încă neimpliniți 22 de ani, chemat a fost a face parte din eruditul corp didactic al facultății medicinale dela universitatea din Budapesta — ca asistent (agregat) la catedra de patologie și istologie și ca substitut prosector în cel mai mare spital din capitala Ungariei, astfel că astăzi acest bărbat abia de 35 ani, deja numeră 13 ani de servit public — într'o stēră de activitate dintre cele mai anevoioșe și care prelinde un fōrte mare fond de paciență, cu o fōrte mare comōră de știință și esperință și un pronunțat talent pentru scrutarea minuțioasă a organismului, composițiunii și firei omului.

Și pentru ca bine pricepută și apretiată să fie această aplicare atât de importantă, la o etate atât de fragedă, a acestui fiu de român, și încă la universitatea maghiară din Budapesta, grăbim a notă aci, că studintele Victor Babeș, după-ce-și făcuse în Viena esamenele fundamentale și primul riguros din medicină, pe basa probelor, ce în decurs de doi ani ca ascultător cursului al 2-lea și al 3-lea a dat în laboratoriu celebrului profesor dr. Langer, la a acestuia recomandațiune a fost ales de corpul profesoral al facultății din Budapesta — în mod escepțional de asistent, prin care vot ministrul ung. al instrucțiunii publice atât a lost de frapat, încât numai după cercetări lungi și amēnunțite și după noue consultațiuni cu facultatea i-a dat aprobarea. Dl Victor Babeș apoi, ca asistent ș-a completat studiele, adecă semestrelle 8, 9 și 10 din medicină la universitatea din capitala Ungariei, ér la 1877 ș-a luat diploma de doctor în medicina universală dela universitatea din Viena.

După șapte ani de neobosită și nespūs de productivă și laudată activitate, prin care, în urma agrelor sale critice asupra ciarlatanismului predomnitor în medicina practică, multe dificultăți și chiar conflicte ș-a creiat, dar din tôte învingător a eșit, — la anul 1881 i s'a acordat dreptul de catedră și profesură privată pentru istologie, ér trei ani mai apoi, după ce cu o bursă din partea statului, petrecuse pentru esperințe practice un an în Franța și unul în Germania, lucrând 10 luni în Paris cu renumiții specialiști Cornil, Pasteur etc. ér în Berlin cu Virchow, Koch etc. și cercetând cele mai celebre universități și laboratorie și legând intime relațiuni literare cu celebritățile de specialitatea sa, și eluptându-și prin multe noue publicațiuni ale sale în limba germană

și cea francesă — locul și renumele ce i se cuvine între invēțații și scrutătorii moderni, la 1885, prin legea bugetară a dietei ungare i s'a deschis profesura publică străordinară și i s'a instalat un laboratoriu al seu propriu pentru istologie la universitatea din Budapesta.

Și acum să vorbim ceva de operele sale publicate. Numerul aceloră, așa credem, că nici dēnsul nu-l șcie esact. El trece departe peste sută. Acum doi ani le-am vēdūt colectate pentru ministrul instrucțiunii publice dl Trefort și constituind trei tomuri de tot vaste. Se dicea, că ar fi 140, dar că nu sūnt tōte. Apoi p'atunci posteriōrele dōue opuri mari ale sale, unul frances și celalalt maghiar, se înțelege, că nu puteau să se fi allat în colecțiune.

Noi avem un catalog naintea ochilor cu 62 publicațiuni principale și cu indicațiunea pe scurt a cuprinsului, resp. materiei lor, mai numai descoperiri seu imbunătățiri pe tereul patologiei, istologiei și bacteriologiei. Intre acestea am constatat în limba maghiară 28, în cea germană 18, în cea francesă 15 și 1 în cea română.

Pentru a satisface curiositatea cetitorilor, grăbim să spunem aici numai decăt, că lucrarea română din acest catalog are titlul: »Considerațiuni asupra raportului științelor naturale cătră filosofie,« și ea a fost publicată în »Revista științifică,« nr. 10, 11 și 12 din 1879. (În colecțiunea dlui min. Trefort se allă 2 seu 3 tractate în limba română.)

Intre acestea principale lucrări, cari mai tōte au fost publicate atât prin cutare organ periodic seu op mai mare de specialitate, cât și în broșure separate, unele sūnt în companie cu diferite recunoscute celebrități în specialitate. Dar mai sūnt multe, am pute dice sute de comunicațiuni și raporturi incidentale, prin diferite foi din Budapesta, Viena, Berlin, Lipsca, München etc. cari mai tōte observate și citate sūnt de bărbații științei de pe ambele emisfere. Și d'aceea dīserăm la început, că — din lumca străină s'a reflectat la noi faima numelui și activității tinerului nostru erudit dr. Victor Babeș.

Ceea-ce inse aretatei activități și productivității spirituale straordinare a pus corōna — e vastul op, ce dr. Victor Babeș a publicat cu celebrul profesor dr. Cornil împreună în Paris, »asupra bacteriilor și a rolei lor în patologia și istologia anatomică a morbilor infecțioși,«* care carte, pe basa scrutărilor și desemnelor și genialelor combinațiuni ale sale, a întemeiat — am pute dice — sistema bacteriologiei, ce ađi mai peste tot adoptată este. Acest op, a cărui I edițiune în timp de 5 săptămāni pān' la cel din urmă esemplar a fost desfăcută, a II, mult mai bogată, puține luni după părăsirea presei — de asemenea intrēgă vēndută, și a III, din temeiul preluarată, este aprōpe de a părăsi tipariul, și care deja tradus a fost în mai multe limbe, este despre care dl dr. Cornil la mai multe ocațiuni cu totă francheta s'a esprimat, că cea mai mare parte este productul studiilor și combiațiunilor tinerului dr. Babeș, ér dēnsul ș-a dat conclucrarea și ș-a pus numele lângă al acestuia — mai vērtoș pentru de a-l introduce în lumea literațiilor francesi.

A mai scris dl dr. V. Babeș d'atunci încōci un asemenea op, de cuprins mai redus, adecă restrins la casurile proprielor sale esperimentări și deseme originale și după metoda pentru instrucțiunea prac-

* »Les bacteries et leur role dans l'anatomie et l'histologie pathologiques des maladies infectieuses.« I edițiune, 1 tom cu un atlante mare, Paris 1885; II edițiune revēdută și augmentată, 1 tom vast, octav mare, 848 pagine cu 348 deseme microscopice, negre și colorate, în tēst, Paris 1886; a III ed. din temeiul prelucrată, în 2 tomuri mari, se allă sub presă.

tică a medicilor, în limba maghiară, anume pe sēma Reuniunii medicilor din Ungaria.* Acest op a apărut la începutul anului 1886 în Budapesta, în editura aceleiași reuniuni, dar în librării abia a ajuns a se vinde, fiind întreaga edițiune de 4-5000 exemplare numai decât împărțită printre membrii reuniunii. Ță cum în precuventărea la acest op autorul își revendică dreptul de întemeietor al sistemului de bacteriologie medicală. El scrie: »Când m'am decis, cu profesorul de patologie dr. Cornil în Paris, ca din acele date risipite, despre influența bacteriilor asupra morbilor, întregind acele date prin propriile observațiuni și scrutări complementare, să construim un ce întreg, pentru ca astfel să punem temelie unei Bacteriologie științifice: ne-am abătut dela metoda usitată în compunerea de manuale pentru instrucțiune etc.»

Și — când atinserăm măcar și numai aceste puține, despre operele și resp. producțiunile sale științifice-literare, nu putem pași mai departe fără să amintim încă de două memorabile aparițiuni din partea acestui bărbat eminent al nostru. Una este, că — prima pășire a sa în publicitate, ca medicinist de I curs, în etate abia de ani 18, a avut loc la 1872, în adunarea generală dela Mehadia, resp. Băile-herculane, a Reuniunii medicilor și naturaliștilor din Ungaria și Transilvania, unde dēnsul ca membru ord. al acelei reuniuni, în secțiunea pentru sociologie, a ținut o memorabilă conferință asupra baladei populare române, specialminte asupra baladei locale »Iovan Iorgovan și bălaurul,« care conferință și cu poezia tradusă de dēnsul în versuri, nu numai ascultată a fost cu mare interes, ci și publicată și laudată în mai multe foi germane. Șapte sēu opt ani mai târziu, același june psiholog și fiziolog al baladei populare române, carele într'aceea — firește își terminase cursurile de medicină și încă câțiva ani de practică patologică și istologică, și-și făcuse ultimul riguros practic la universitatea din Viena printr'o simplă percursiune la genunchelul unui pacient, surprinse lumea medicală prin aretarea cu date culese de dēnsul, că — dintre sute, ba chiar mii de medici practici abia ici-cole câte unul se găsește, care să se priceapă la percursiune și auscultățiune, de unde constatând și espicând, că dintr'o sută de căutați în spitalele publice și repotați acolo, de comun la peste 90 percente diagnosa este greșită! Imposibil e de a descrie, d'oparte supărarea și zăpăcēla, d'altă parte indignățiunea și îngrozirea ce a produs acea descoperire. Au urmat comploturi și mișcări, dar în mijlocul acelor tineri erudiți a ramas firm și neclătinat ca stânca în Ocean! Și — chiar atunci el ș-a cucerit inima și puternicul sprigin al ministrului Trefort.

Dup'atâtea dovești, date 'n lumea mare, despre valoarea sa teoretică și practică, lesne de priceput va fi ori și cui, că dnii maghiari din fruntea țării binevoiră și ei la rēndul lor a recunoscē această valoare a puiului de român, și chiar a se mândri cu ea. Astfel a devenit dl dr. Victor Babeș în urma urmelor favoritelor și gloriificatului aceluiași d. min. Trefort, carele la începutul carierei sale se aretase atât de scrupulos și dificil față cu dēnsul. Pré natural deci, că dl min. Trefort, când mai înainte cu 3-4 ani începuseră a se șopti faimele și temeri, că cei din România âmblă a câștigă această probată capacitate pentru București, nu voia nici să audă d'acesta. D'altă parte dl Victor Babeș, ca român și ca om tiner avea o pozițiune destul de frumoasă la universitatea din Budapesta; el se bucură d'o reparațiune și căutare de tot măguli-

tore, el începuse să atragă prin esemplul seu mai mulți studenți români la facultatea de medicină și avea nespūsă bucurie, când dintre aceștia vedea pe unii escelând: astfel el se vedea — o necesitate națională la acea universitate, și prin urmare vedea suridēndu-i și un viitor de tot frumos aci, de unde nici prin minte nu-i va fi trecut a lăcomi la o pozițiune afară din patria sa natală. O pozițiune ca cea de astăzi a sa în București, creiată cu atâtea munificență — anume pentru dēnsul. Tot, ce lui i lipsia, ce adese ori îl nemulțămia în Budapesta — era un laboratoriu mai mare și mijloce mai multe — pentru o scrutare mai întinsă și tocmai această lipsă, acest punct slab al pozițiunii sale în Budapesta îl ochiară marii patrioți din fruntea regatului român, asupra acestuia dederă năvală, și — astăzi dl Victor Babeș se află în București, în fruntea unui laboratoriu patologic și bacteriologic, decât care mai frumos, mai complet și mai bine dotat abia există în Europa întregă.

Cel dintēiu dintre bărbații de înaltă pozițiune din România, care l'a căutat în Budapesta și i-a propus trecerea la București, a fost dl colonel, vpreședinte al senatului Nicolau Bibescu: un an după aceea ilustrul d. dr. Fotino, general-insp. sanitar al armatei, i-a făcut asemenea vedută și invitațiune: dar el, pe motivele mai sus aretate a declinat dela sine toate propunerile, cu totă onōrea. A început apoi a-l reclama opiniunea publică, era asupra opiniunii publice cei-ce influențau mai vortos — pare-ni-se erau dnii dr. Calenderu și dr. Istrate, amēndoi luându-și indemnul — prin legăturile lor directe — din Paris. Trei ani au ținut acestea încercări și agitațiuni, până ce la urmă determinativ luară această cauză în mâna lor marii patrioți, cei mai serioși și puternici din fruntea țării și resp. a instrucțiunii publice, prim-ministrul Ion Brătianu și min. Dim. Sturdza, și — cauza odată deci bine studiată și aprețiată, profes. dr. Victor Babeș trebuia să fie al României!

Pe motivul, că se lucrēză, d'a ridică sus nivelul universității din capitala României, și că ori-care român se simte roman și cu capacitatea d'a contribui, dator este să contribuie, — pe acest motiv, cam pela Paștile anului 1886, dr. Victor Babeș, prin mijlocire confidențială provocat a fost: a se declara și ași formulă în scris condițiunile. Și dēnsul s'a declarat, că astfel pusă întrebarea, nu mai pōte esita, ci răspunde cu un resolut, da; eră condițiunile nu-i pot fi altele, decât care să-l pună în posibilitatea d'a coresponde scopului. Ță cari specialminte erau acelea, pe cât bine informați sūntem și putem să ne aducem aminte dup' atâtea timp:

1. Profesură publică la universitate și laboratorie complete și dotațiunea necesară pentru cercetări și scrutări mai întinse.

2. La catedră să fie invitat: de ore-ce dēnsul, carele deja ș-a eluptat recunoscere generală ca specialist — în lumea științei, și cărui prin lege i s'a creiat profesură și i s'a instalat laboratoriu la universitatea din capitala Ungariei, n'ar putē-o face, ca să ceră catedră prin concurs în altă țēră, fără a-și compromite pozițiunea în Budapesta și în lumea științei.

3. Tocmai pentru scopul — motiv determinativ, adecă pentru ridicarea nivelului universității din capitala României, să nu fie singur chemat, ci împreună cu dēnsul mai mulți de renume și distincțiune în alte specialități: pentru ca astfel formând mai mulți împreună o pleiadă compactă, punēnd umer la umer toți din toate părțile, să se îmbărbăteze, spriginēscă și avēnte spre scop.

Încât pentru retribuțiunea sa, dēnsul s'a decla-

* »A Bacteriologia rövid tankönyve. orvosok használatára,« cu 24 tabele colorate și 114 figure xylografice în tect, 8° mare, 402 pagine.

rat deplin mulțămît cu dotațiunea pusă în vedere de cătră dl min. Sturdza prin cunoscutul seu plan de reorganizare a învățămîntului public în România.

De tôte acestea postulate s'a ținut cont, tôte i-au fost acordate prin lege, precum cunoscut este: numai în punctul retribuțiunei guvernul și țera au mers mult mai departe, acordându-i mult mai mult, decât putea să se aștepte: inse deschidându-i tot-d'odată și un câmp de activitate mult mai larg, anume prin votarea și instalarea unui institut de bacteriologie, cum n'are nici Budapesta, nici Viena.

Astfel dr. Victor Babeș a devenit acolo, unde astăzi se află și unde — după natura împrejurărilor i este locul: profesor în patologie și istologie și director al institutului bacteriologic, cu două frumoase laboratorii împreunate și cu localitățile și ajutorele necesare — în București. Dsa formalmente a intrat în funcțiune încă din iunie, dar a petrecut până pe la mijlocul lui octombrie în Franța, Germania și Austria, parte pentru conducerea și resp. cumpărarea aparatelor și instrumentelor pe seama laboratorielor sale, parte pentru a participa la congresul igienic internațional din Viena, în care densusul încă din 1886 însărcinat a fost cu facerea raportului asupra cholerei, ér an și cu oficiul unui notar. Acum ni se spune, că organizarea marilor sale laboratorii este aproape d'a fi terminată, și Bucureștii deja pôte să se mândrească de un institut modern pentru scrutare și știință dintre cele mai frumoase din Europa.

Intr'aceea comisiunea organizătoare a congresului internațional igienic din Viena a publicat în multe mii de exemplare, neonțesce și franțuzeșce, în edițiune separată »Raportul lui Victor Babeș asupra cholerei, raport făcut din însărcinarea congresului.*

Am ținut a espune aceste întâmplări mai cu de amănuntul și-a provocă chiar la persoane autoritative, avënd în vedere diferitele naive și nostime voci ce s'au manifestat în decursul anului trecut prin unele toi, asupra rezervelor, cu cari se acoperiau acelea consecuent — până la ajungerea scopului. Curiositatea și unilateralitatea de prin diare de loc nu ne miră, căci cazul fiind nendatinat, ómenii lipsiți de informațiuni speciale nu puteau pricepe nici, că cazul și omul și situațiunea extraordinari sînt, nici că prin urmare tractarea acelor extraordinari trebuia să fie, decât eră ca scopul să se ajungă.

Și acuma, aci ajunși, cu privire la acel public mare, care va fi observat atăta, că sacrificie mari s'au adus și s'au angajat și pentru viitor, dar în necunoștința sa mai de aproape a lucrului, nu pôte să pricepă, că — în schimb pentru acele sacrificii, care este importanța, folosul practic — pentru țera și societate? — incereă-vom a respunde acestei întrebări în mod simplu, cum noi cuprindem acea importanță, acel interes comun, și cum credem, că după ale noastre esplicări și mulțimea se va dumeri.

Ceea-ce ne-am deprins a numi »medicină« în general, apoi facultățile pentru medicină, învățați cu institute, laboratorii, scrutări și esperimentări pe terenul medicinei, tôte au de scop: sănătatea trupescă și sufletescă a omului și a poporului — de sus până jos, adecă: conservarea sănătății existente în om și resp. popor, și restaurarea celei stricate. Sănătatea și resp. întregitatea cea fizică, esterióră a omului, când se strică prin distrugerea seu vătămarea vreunui organ estern, vizibil și pipăibil, așa numitele de-

* Éta-i titlul: »Erfahrungen über Aetiologie u. Prophylaxis der Cholera-Epidemie der letzten vier Jahre, mit besonderer Rücksicht auf deren Verbreitung in Ungarn. Mit 4 graphischen Beilagen. Bericht, erstattet von dr. Victor Babes Professor der pathologischen Histologie an der Universität in Budapest 1887.«

fecte chirurgicale, se observă și pricep cu înlesnire, fiind că sînt accesibile directei noastre observări și esaminări: dar nu tot asemenea este cu celea stricate în lăuntru omului, cu așa numiții »morbii interni«, cari nu se pot vedé, pipăi, observă direct, ci numai prin simptome, adecă prin semnele ce es la ivelă, cari semne inse mai totdeuna complicate sînt, de multe ori identice până și la cei mai deosebiți morbi, prin urmare foarte nesicure și amăgitoare. Știința patologiei până în cel mai nou timp esamină și constată natura acelor morbi interni abia după încetarea din viață a pacientului: istologia modernă a început a esamină și observă prin mijlocele sale — natura morbilor interni deja în corpul viu, pentru de a-i cunoșce și apoi a face posibilă combaterea lor mai cu siguranță.

Va să dică: problema catedrei și a laboratorielor dlui profesor dr. Victor Babeș este, în cuvinte laice esprimate: a pētrunde cu lumina științei positive în întunericul internului ființei ómenescei, a prelface în ziua nóptea din năuntru omului,* pentru de a scrută, observă, constată în mod sigur, încă în viața omului, morbi interni ce se ivesc, adevărata lor natură și desvoltare, pentru scopul de a face posibilă tractarea corectă a acelor, cercarea și descoperirea celor mai corespundătoare mijloce de vindecare.

Astfel cuprinsă această nouă instituțiune și problemă, și chiar chiemarea profesorului V. Babeș, nu se pôte ca cineva să tragă la indoiele marea acestora importanță, necesitate și utilitate publică, seu să găsescă nejustificate grelele sacrificii ce li s'a adus de țera.

Publicistica maghiară, mare parte, a ridicat contra dlui Victor Babeș pentru părăsirea catedrei sale din Budapesta, acea grea imputațiune, că — după ce a studiat, și-a adunat comori de științe, și-a făcut renume în lume, cu ajutorul burselor statului maghiar, acum a trecut în țera străină cu tot cu comorile adunate. O imputațiune foarte nendreptătită și nesocotită. Căci — mai și mai întéiu, Victor Babeș n'a studiat cu burse dela stat, — abstracțiune făcënd, că statul nu este numai maghiar, seu numai al maghiarilor: dar mai departe România pentru românii de ori și unde, nici odată n'a fost și nici că este o țera străină. Victor Babeș și-a făcut studiile cu grele sacrificii din partea părinților sei, și cu maritimose ajutore din partea ilustrei familii române de Mocioni. Guvernul unguresc numai după servite fatigiose și eminate de 7—8 ani, numai după ce deja își făcuse renume în lumea științei — l'a spriginit în doi ani cu câte 1200 fl. pentru esperințe și cunoștințe în străinătate. Dar spriginit-a acest guvern deci de maghiari în asemenea mesură, cu întreit și îndecit mai mult: care inse dintr'aceia a retribuit beneficiul cu atăta folos, atăta onóre pentru țera — ca dr. Victor Babeș? De altminte adevărul e, că nici nu din sferile bărbaților de competență și cu cunoștință de împrejurări s'a ridicat acea grea imputațiune. Din aceste sfere numai regrete, multe regrete s'au manifestat și continuă a se manifestă pentru acea părăsire și resp. perdere.

Ca de încheiere ar fi să vorbim acum de familia din care și-a luat originea tinerul nostru erudit; dar în această privință — așa credem, că ajunge-va să atingem, ceea-ce peste tot cunoscut este, că dl dr. Victor Babeș este al doilea dintre cei șese fii ai anteluptătorului nostru național Vincențiu Babeș, membru al Academiei române încă dela întemeierea acesteia, în mai multe rânduri deputat la dieta Ungariei, membru al consistoriului metropolitan din Sibiu — chiar de

* »Die Nacht wird zum Tage überall wohin die Wissenschaft dringt.« Dr. L. Bückner.

când, prin a sa directă și energică conlucrare cu Mocioni și cu Șaguna, a succes la 1864 a eluță re-staurarea, ér la 1868—70. reorganizarea mitropoliei române ortodoxe. Cel dintei fiu al dlui Vinc. Babeș, Aureliu Babeș, dr. in filosofie cu științele naturale: chimia, fizica și mineralogia, este astăzi profesor la școla superioară de farmacie din București și șef al lucrărilor chimice in laboratoriu patologice al fratelui seu: al treilea, Emiliu Babeș, dr. in drepturi, face pe avocatul in Budapesta: al patrulea, Sever Babeș, servește in armata împărătească ca locoteninte in regimentul al 3-lea de husari; al cincilea Corneliu și al șeselea Tit Nonu, sunt studenți la universitate.

Numele Babeș, ce astăzi portă această familie, este adoptiv și datéză propriamente numai dela 1818, când — moș Iacob Babeș, cel din urmă al némului seu din Bănat, după mai multe, zădarnice încercări d'ași scăpa familia de peririe, ș-a luat ginere in casă la nuoră-sa véduvită Anișca născută Clipiș — pe Grigore Călușer din Moșnița, din care căsătorie s'au născut doi fii: Vichente și Isailă, ambii notați Babeș in matricula botezaților, dintre cari cel dintei cu are-tații mai sus șese feciori: ér al doilea cu doi feciori, George și Isaia, ambii economi in Hodoni, cultivând pământurile strămoșești. Satele Hodoni și Moșnița se allă in vecinătatea Timișorii, cel dintei in partea de cătră Mureș, ér celalalt de cătră Timiș. Istoria fami-lielor Babeș și Călușer, după tradițiunile familiare, până să se amalgameze ele in Hodoni, puceđend din cele șapte districte privilegiate nobilitare ale Bana-tului și străbătend prin țera Hațegului și a Făgăra-șului și a Bérsei — până in Bucegi, și retour este bogată de vicisitudini: caracteristice, ce constituiesc un roman de tot interesant. Bêtrânul Babeș, iubitul poporului și pré stimatul națiunei, ocașionalmente ni-a promis că ni-l va serie acest roman. I vom fi recunoscători, noi și posteritatea, precum mândri ne simțim pentru bravii și distinși fii ce a dat națiunii noastre.

Abdul dervișul.

ger, e intuneric, ér vântul vijăeșce
Și totă vietatea de frig s'adăposteșce.

E vai de muritorul ce-ar îndrăzni să iésă
P'o vreme ca acesta, numai doi pași din casă.

Când gróză și 'ntuneric, domnesc peste natură,
Ér solu 'n amorțire e 'nvăluit in bură.

Cetatea mândră-apare un mauzoleu pomps,
Pe care sunt sădite lumini de sus pân' jos.

Din când in când s'aude al plebei văetat,
A buhnelor cobire ș-al cânilor lătrat.

Dar cine e 'ndrăznețul ce încă cu zăbavă
Mai umblă încă singur, p'o nópte-așă grozavă?

E un bêtrân nemernic, e dervișul Abdul,
Sërman, lipsit de tóte, colindă prin Stambul.

Când ș-a deschis el ochii, eră singur pe lume,
N'avea un tată, mamă, n'avea nici chiar un nume.

Ca stânca izolată in lume-a vegetat,
Și víforele sorții pe cap s'au descărcat.

Ér după multe lupte, cu sórtea inimică,
El s'a trezit că-i gârbov și slab și alb la chică.

Așă-i legea naturii, la cei de pe pământ
O primăveră este, o tómnă, un mormént!

.. Abdul muncit de fóme, de frig, suspine scóte
Ș'orbiș umblă să caute un adăpost pe nópte.

Ér baba miédănópte, prin aer acum trece,
S'aude cum cioceșce ciolanele ei sece.

... D'odată se opreșce, căci vede o lumină
Ce cade toema 'n fața-i sbércită, dar senină.

El merge mai aprópe ș-un sfânt locaș el vede
Cu fața la pământ el cade, 'n raiu se crede.

In raiul desfătării, de Mahomet promis
La toți cei cu credința, d'al lui Alah trimis.

Incepe-o nouă viêtă, cu suflet încântat,
El care a fost pe lume, de tóte despoiat.

Și gustă fericirea de hurii 'ncungiurat,
Cu-aceea care legea, murind a apêrat.

El bê din vas de aur, nectar dumneșeesc,
Ce-l sorb toți cei ce 'n sinul lui Mahomet trăiesc.

Și mai priveșce-odată, spre stâlpii din Liban,
Pe care sunt tăiate sentințe din coran.

Pe fruntea lui străluce un gând vesel, senin
Și 'n brațe il cuprinde un somn dulce și lin.

A doua qi găsiră pe lespeđile reci,
Lungit p'Abdul, durmind in somnul cel de veci.

Și cioclii ridicară pe umeri trupul stins,
In taină și cu milă qicénd: »Așă-i fu scris.«

Liviu Penciu.

Lăpușnean, dramă de Iuliu I. Roșca.

— Studiu critic comparativ, cetil sub formă de raport, in ședința
din 20 martie 1887 a Academiei Române. —

(Urmare.)

Cei doi călugări aflați cu densusul i esplică, că de
aci inainte este »călugăr și frate in Christos«, că
tronul aparține »Măriei Sale Vodă Bogdan«, și că, in
loc de a se mâniă, ar face mai bine »să-ș așede
straje gurii«, ceea ce il îndărjeșce și mai tare (p. 138):

Eu? tu să-mi porunceșci?

Când poruncit-au corbii vulturilor cereșci?

Tu 'nfrunți pe Lăpușneanu? Te-oi invêtă eu minte

Ca să te-arăți in față-mi cu-asemenea cuvinte!

La mine!... Ce, nu-i nimeni?... Boerii? Dómnă?

La respunsul unuia din călugări, că sunt duși
cu toții ca să se pregătescă de ungerea de Domn a
lui Bogdan, Lăpușnean, vedénd, că se urméză par' că
el n'ar mai fi in viêtă și Moldova s'ar găsi »vădană
de domnie«, ér pe călugăr, că-i adreséză cuvintele
(p. 139):

Vei trece restul viêtii, pe Domnul indurat,

Prin post și rugăciune, rugând ori ce pécat

Să-ți ierte

devine și mai furios și strigă:

Ci-amuțescă, dihanie murdară,

Odată négra-ți limbă,

după care asvêrle in ei cu potcapul și mătâniile, îi dă afară pe amândoi și aruncă in urma lor amenințarea :

Ha ca pe niște oi,

Mișei, am chiar îndată de gând să ve jupoi !

Până să se dee de șcire acésta și să se reintorcă curtea cu sftncicii și boerii țerii, el, rămânând un moment singur, își dîce (sc. 2, 139, 140) :

Eu, eu să las domnia schimbând-o pe-o chilie !

Își schimbă libertatea un leu pe-o colivie !

A ! toți ca să-mi răpescă corôna, scepul vor ;

Ei nu șciu că Domnia atâta de ușor

Din mâna-mi uriașă nu pôte fi răpită . . .

Dar etă că deja revin cu toții. Lăpușnean n'a pucă să dărescă pe Teofan, și amintindu-ș că dēnsul a trebuit să pună la cale ceea ce considera de o batjocură pentru sine, i asvêrlein față cu furie acéstă apostrofă insultătoare (sc. 3, p. 140) :

Ha, boaită spurcată ! tu, tu mi-ai aruncat

Pe umeri astă haină in care se 'nvestmētă

Dór' négra mârșăvie, ș-o mai numiți că-i sfântă,

Și vreți să schimb pe dēnsa vestmētul meu domnesc ?

A ! m'ați popit pe mine, dar' mulți am să popesc

Și eu !

Teofan caută in deșert să-l imblândescă ; ér când întieul călugăr, încercând acelaș lucru, pronunță aceste cuvinte (p. 141) :

Pe Domnul rógă, frate Paisie, aminte

Să nu ia l'aste vorbe,

Lăpușnean il intimpină cu mai mare respingere și cu amenințarea unei grozave rēsbunări (ibid.)

Piei, fugi-mi d'inainte,

Eu, Lăpușneanu, frate cu tine . . . V'ați unit

Ca să-mi luați domnia : de-aceea m'ați popit.

Dar' nu, nu va fi astfel cum ați voi să fie !

Nu sânt la mânăstire, ci încă la domnie !

Me voi sculă, ș-atuncea voi pune-a-mi face chiar

Din ale vōstre mândre ciolane, surle ; ér

Din piei, tobelor mele voi face căptușelă.

Acéstă crudă predispozițiune umple de gróză pe Rocsandra, care la 'rugăciunea ei, făcută lui Lăpușnean, de a se liniși, căpētă drept respuns (p. 142)

Tu ești ? a, tu ! fiica pēcatului ! muiere !

Și tu ești dintr'aceia ce vor a mea cădere.

Rocsandra, Movilă și Mogu il asigură, că nimeia nu voeșce peirea lui, ci numai — după cum se rosteșce Mogu — »să lase domnia,« căci — adauge el (ibid.) :

Un domn cum ești, ce are in suflet tirănia,

Nu-l vrem nici noi, nici țera mai mult,

Dar ce preocupă pe un Lăpușnean acest bagatel al conservării tronului cu consimțirea țerii ! A' dîce el (p. 143) :

Nu me voieșce țera ? dar' eu o vrēu pe dēnsa,

Și cât voi fi in viēță eu, nimeni alt intr'ēnsa

Nu va domni . . .

(Aretând pe rēnd la Rocsandra, la boeri și la Bogdan)

Nici dēnsa, nici voi, nici fiul ei !

Altmintrelea, călăul voi pune-a face 'n vērul

Spēndurătorii tronul unde să-ți ședă stîrful

Cu-al fiului teu.

Fiind-că noua intervenire din partea lui Teofan nu numai nu foloseșce nimic, dar atrage prelatului o nouă ofensă și amenințare (p. 144) :

Afursita-ți limbă nu conteneșce-odată ?

Dar ați voi amuți-o eu ; unde-i spada mea ?

Movilă și Mogu se retrag, spre a chibzui cu ceilalți boeri punerea in esecutare a planului concentrat pentru casul estrem.

Lăpușnean, care își sfășiase rasa, cere in scena următoare, dela cei cari rămăseseră cu dēnsul (sc. 4, p. 145) :

Să-mi dați vestmētul meu !

Hlamida cea domnescă e ceea ce port eu.

Luați rasa ce-ascunde intr'ēnsa pe viclénul

Și aduceți-mi hlamida lui Vodă Lăpușneanul !

Deslegarea nodului, care părușe un moment realizată prin călugărirea lui Lăpușnean, devenind cu totul problematică prin revenirea lui și rezistența de a lăsă tronul, Rocsandra este silită să se concerteze cu Teofan despre ce rămâne de făcut : apoi in momentul când Voevodul, vēdēnd că nimeia nu-i implineșce ordinul pentru aducerea mantiei domneșci, strigă (p. 146) :

Manuc, acum, armașe, la mine : eu te chem !

intră Domnița Ana, care-i dă lămurirea (sc. 5, ibid.) :

Armașul își primeșce respłata.

Lui Lăpușnean inse nu-i pôte intră in minte una ca acésta, ca alții »să îndrăznescă in locul lui a osândi la mōrte.« Pentru dumerirea lui, Ana i aduce la cunoșcință că poporul a făcut acésta (p. 147) :

Poporul, care 'n clipă sdrobind tăria porței

Ce me ținea inchisă, m'a apērat de-a fi

O jertfă a necinstei și mōrței osândi

Pe vinovat ; poporul ce 'ndat-a luat arma,

Când cel ce me iubeșce a dat in lume-alarma.

Lăpușnean — in acelaș ințeles in care s'a rosțit și cu altă ocașiune — nu voeșce să admită, ca poporul »in care nu dă nimeni« s'a rēsculat din propriul seu indemn (ibid.) :

S'a rēsvrătit poporul ? . . . dar tot boerii sânt

Cei ce-au svērlit schinteia pe aripe de vēnt !

Poporul, alb la cuget, se 'nșelă cu 'nlesnire

Și-ori cine vrē. e 'n stare să-l tragă 'n rătăcire.

(Cu o furie crescēndă)

Dar șciu eu fie-cărui să dau ce se cuvine . . .

Arcași ! oșteni ! in grabă veniți, aici, la mine !

Loviți, tăiați in carne și oșele sdrobiți !

Să curgă sânge n' rîuri, dați, dați, nu conteniți !

Din ei să nu rămână nici unul viu ; cu sânge

Voiesc a-mi stinge setea ce resuflarea-mi stringe ;

Să nu cruțați pe nimeni : boeri, femei, copii,

Sub spadă să se plece așă cum pe câmpii

Și holdele se plēcă l'a vēntului suflare . . .

(Recade obosit.)

Acum se arată pe pragul camerei Stroici și Spancioc, ceea ce denotă că planul conjurațiilor are să fie pus in esecutare.

După cuvintele lui Lăpușnean, pronunțate cu o voce intreruptă (sc. 6, p. 148, 149) :

Loviți mereu ! . . . Mi-e sete, ah ! me 'năduș, me trec

Sudori, . . . de grabă, apă ! . . . Ah ! nu mai pot, me 'nec.

Arș, . . . apă, apă, apă

Rocsandra, vrēnd să esă spre a-i aduce de beut, este oprită de Spancioc și Stroici. Ei i pun in vedere sgomotul surd al poporului, care setos de rēsbunare a făcut deja inceputul cu Manuc.

Stroici dîce (p. 150) :

Poporul e 'n mănē : întēia lui victimă,

Armașul ca o cărpă fu sfășiat,

și adauge (ibid.) :

Și ura-i ațîțată acum pe nēmul teu
Ca norii se va sparge, ce-s încărcăți de plōe,
(Arătând pe Lăpușnean)
De va află că dēnsul va mai trăi, să-și mōe
In sange nēgra-i mână.

Și aici — ca și altfel — Spancioc are rolul de
a arētă lucrurile cu degetul. Astfel el i aminteșce
(ibid.):

Ne-ai jurat —
Și cred că jurāmētul nu, nu-l vei fi uitat —
C'atunci cānd rugăciunea n'ar isbāndi nimicā,
Vei face tot ce trebuī să faci.

Dar nici intervenirea Anei, nici alte nōue stā-
ruințe din partea lui Spancioc și Stroici nu sūnt in
stare a muiā rezistența Rocsandrei, care opune la
tōte (p. 151):

Dar i-am jurat credința cānd māna mea i-am dat,
sēu (ibid.):

E soțul meu, nu, nu pōt!

De aceea, cānd Lăpușnean strigă din nou (ibid.):

Ah! apă; me usuc

De sete,

Spancioc, impedicānd și de astlā datā pe Roc-
sandra de a eși pentru a satisface dorința lui Lā-
pușnean, i dīce:

— Aștēptā, Dōmnā! me duc ca să-i aduc.

Abiā apucase Stroici să adreseze Rocsandrei nōue
indemnuri de a se supune faptului neînălaturabil, și
să-i dīcā (p. 152):

Alege 'ntre soție

Și mamā,
și Spancioc, intrānd in mână cu fatala cupā, pro-
nunță cuvintele:

Etā apă!

In momentul, cānd Spancioc ofere Rocsandrei
cupa pentru a o da bārbatului ei, ea — hesitānd
āncā — intrēbā pe Teofan (p. 153):

O pārinte! tu ce me 'nveți?

la care prelatul respunde:

Cumplit

Și crud e omu-acesta.

Ș-a sevērșit destule cāt timp a fost in viētā...

(Ridicānd ochii spre cer)

O, fiică! să-ți dea Cerul sfințita lui povață.

Dar respunsul mitropolitului, care o lāsā la »po-
vața Cerului« pāreindu-i-se nu destul de lāmurit,
Rocsandra il intrēbā din nou:

Dar tu?

dupā care Teofan (arătānd pe Lăpușnean și bine-
cuvēntānd pe Rocsandra) pronunță cuvintele hotā-
rītore:

Eu dīc: pe dēnsul să-l ierte Dumneșeu,

Și ție ēr să-ți ierte acest pēcat al teu.

Cuvēntul prelatului aduce pe Rocsandra la pasul
cel atāt de greu de trecut de conșciința sa.

Cānd o vede »abiā pāșind cu paharul in mână«,
Lăpușnean i dīce (p. 154):

Ch, adāncoa!... Rocsandra! tu ești? fugi, nu mai bēu
Din mână ta.

Totuș setea cea nāprasnicā, cāreia i dā espre-
siune prin cuvintele (p. 155):

Imi arde gātul, pieptul, .. dā-mi, dā-mi: mi-e sete tare,
il sileșce a deșertā cupa, dar numai pe jumētate,
cāci dīce el (ibid.):

Amarā-i!

și dupā ce se uitase in pahar:

Dar ce-i asta? ... Ah, tu m'ai adāpat

Cu sange! ... Arș mai tare ...

Atunci pentru intēia ōrā Spancioc i adresēzā
cuvēntul (ibid.):

Māria Ta, să-ți fie

De bine!

Fiind cā amēndoi se așēdaserā la laturile pa-
tului lui Lăpușnean, acesta — uitāndu-se cānd la
unul, cānd la altul, îi intrēbā (p. 156):

Voi!... Ce vreți? cine sūnteți?

Acum ne desvāleșce autorul pentru intēia ōrā
causa anumitā a urei lor neimpăcate, puind pe Span-
cioc să dīcā (ibid.):

Ha, nu ne-ai cunoscut!

Sūnt eu, Spancioc, eu, cārui i-ai jefuit averea

Și i-ai lāsāt să pērā copiii și muierea

Pe drum, cerșind de fōme;

ēr pe Stroici (p. 157):

Și eu, sūnt Stroici, eu,

Mi-ai sugrumat pārinții, jertfind tot nēmul meu.

Ca să-i dee pe față situațiunea in tōtā goliciunea
ei, Spancioc adauge (ibid.):

Nu ții minte

Cuvēntul dat, cānd țera lāsārām, cā 'nainte

De mōrte, ānc'odată avem să ne 'ntālhim?

Aқи vorba-ne, ca ōmeni de cinste, o 'mplinim.

In deliriul furiei sale, Lăpușnean, in loc de a
intrezāri momentul espiării faptelor sale, crede oca-
siunea priinciosā de a face cu Stroici și Spancioc
ceea ce nu isbutise mai nainte, și de aceea (ridi-
cāndu-se) le dīce cu furie (p. 158):

Au ce-ați creșut? cā brațu-mi putere nu mai are

In voi ca să lovēscā?... Aduceți-mi mai tare

O spadā, și la mine, arcași! oșteni! veniți!

Pe dēnșii puneți mână!... dar ce fel n'auđiți?

(Recāđēnd pe jeț.)

Arș, apă să-mi aduceți!... ce flacāri, ce durere!

Rocsandra, ne mai putēnd vedē cu ochii sufe-
rințele soțului ei, ese impreună cu Domnița Ana.
Asemenea se depārtēzā și vraciul din ordinul lui
Spancioc.

(Va urmā.)

N. Ch. Quintescu.

Nunta lui Figaro.

— Comēdie in 5 acte, de Beaumarchais. —

(Urmare.)

Susana. Ha! ha! ha!

Serafim. Și de ce nu? ea e femeie! e fatā mare!
O femeie! o fatā mare! ah, cāt sūnt de dulci aceste
nume! cāt sūnt de interesante!

Susana. Are să nebunēscā!

Serafim. Fanseta e dulce, cāci cel puțin ea me
ascultā; dar tu nu ești, tu!...

Susana. Auđi ce pēcat! Dar ian ascultā, dle...
(vrē să-i smucēscā cordeua.)

Serafim. (Fuge.) Ba! ba! ba! n'o voi lāsā odatā
cu viēța! Dar decā nu te mulțāmeșci tu, cu resplata
ce ț'am dat-o, etā, mai adaug o mie de guriți. (Se
alungā dupā ea s'o sārute.)

Susana. (Fugind.) O mie de palme, decā ti-i
apropiā. Am să me plāng la stāpāna mea; și, in loc
de a me rugā pentru dta, oi să spun eu insuș con-
telui: Faci tare bine, dle conte! isgoneșce pe acest

mic talbar: trimite la părinții lui pe trintorașul acesta ce-și dă aerul de a iubi pe dōmna, și care totuș vrē să me sārute și pe mine.

Serafim. (Vede pe conte intrând; se aruncă cu frică după fotel.) Sūnt perdut!

Susana. Cāt e de fricos!

Scena VIII.

Contele. *Susana, Serafim.* (ascuns.)

Susana. (Zārind pe conte.) A! (Ea se apropie de fotel pentru a mascā pe Serafim.)

Contele. De ce ești tulburată. Siuzon? Vorbiai singurā și inimiōra ta pare a fi agitatā... nu-i vorbā... intr'o ȃi ca asta se înțelege.

Susana. (Tulburată.) Dar ce voiți seniore? Dēcā v'ar vedē cineva intrând in odaia mea...

Contele. Nu mi-ar conveni de loc să me surprindā cineva aici; dar tu șciii, cā eu sūnt fōrte interesat pentru fericirea ta. Sūnt sigur, cā Basile ȃ-a fācut cunoscut pasiunea mea. N'am decāt un minut liber pentru a-ȃi esplicā sentimentele mele: ascultā! (Se pune in fotel.)

Susana. (Repede.) Eu nu ascult nimic.

Contele. (Luāndu-i māna) Un singur cuvēt! Tu șciii cā regele m'a numit ambasadorul seu la Londra. O sā iau cu mine pe Figaro: i dau un post escelent; și precum datorია unei femei, e de a urmā pe bārbatul seu...

Susana. Ah! de-aș indrāzni sā vorbesc...

Contele. (Apropiānd-o de dēnsul.) Vorbeșce! vorbeșce, scumpa mea: usēzā astādi de un drept ce ȃ-i dau asuprā-mi pentru tōtā viēta.

Susana. (Cu spaimā.) Nu voi, seniore, nu voi: lasā-me, te rog.

Contele. Dar spune-mi cel puțin...

Susana. (Furiōsā.) Nu mai șciu ce-am ȃis...

Contele. Asupra datoriei femeilor...

Susana. Ei bine, cānd dvōstre a-ȃi rāpit pe dna contesa și v'aȃi insoȃit din amor: cānd pentru amorul trei Rozina a ȃi nimicit inspāimāntātorul drept de senior...

Contele. (Vesel.) Ce supērā mult pe tinerele mirese! Ah! Siuzeto! acel drept incāntātor! dēcā tu ai vrē sā vīi pe la inserat in grādinuȃa parcului, ca sā povestim cāteva znōve vesele, aș respłāti așā de mult astā micā favōre...

Bazile. (Din afarā.) Nu-i acasā dl conte!

Contele. (Se ridicā.) Ce glas e acesta?

Susana. Cāt sūnt de nenorocitā!

Contele. Du-te repede de-aici, și veȃi ca sā nu intre nime.

Susana. (Tulburată.) Dar remāneȃi aici?

Bazile. (Strigā in afarā.) Dl conte erā la dna contesa și apoi a eșit: me due sāl caut.

Contele. Și nu gāsesc nici loc unde sā me ascund! A! după jilȃul acesta!... e cam reu: dar espediēzā-l degrabā. (Susana i impiedecā drumul: el o inlātūrēzā inēt: dar pe cānd contele se plēcā și-ȃi ia locul, Serafim se intōrnā și se aruncā spēriat in fotel in genunchi, și se ghemuieșce. Susana ia rochia ce-o adusese, acopere pe pagiu, și se pune inaintea jilȃului.)

Scena IX.

Contele, Serafim, (ascuns): *Susana, Bazile.*

Bazile. N'ai vēȃut pe dl conte, dșōrā?

Susana. (Brusc.) Și pentru ce sāl vēd, me rog? Ia lasā-me n pace!

Bazile. (Apropiindu-se) Dēcā ai fi ceva mai cu minte, nu te-ar mirā nici de fel intrebarea mea. Tocmai Figaro il cautā.

Susana. Așā dar Figaro cautā pe omul ce, după dta, i voieșce cel mai mare reu?

Contele. (Aparte) Eñ sā vedem puțin cum me slujeșce papalaga asta?

Bazile. Dar cānd doreșci binele unei femei, sā pōte sā voieșci reul bārbatului ei?

Susana. După grozavele dtaie idei, nu! om corumpētor ce ești!

Bazile. Iȃi cere cineva un lucru ce nu erai gata sāl dārueșci altuia? Multāmītā dulcei ceremonii, ceea ce ȃi se opriā ieri, vei fi indatoratā sā faci māni.

Susana. Ce nerușinat!

Bazile. Din tōte lucrurile seriōse, cāsātoria fiind cel mai caraghios, eu creȃusem...

Susana. (Furiōsā) Ce grozavenii! Dar cine ȃ-a dat voie sā intri aici?

Bazile. Ehe! reutācioso! Dȃeu sāl ȃi potolēscā glāsușorul! N'ō sā se intēple nimic fārā de voe-ȃi: dar sā nu creȃi de fel cā eu privesc pe dl Figaro ca o pedecā pentru stāpānul nostru: cāci de n'ar fi micul pagiu...

Susana. (Cu fricā.) Don Serafim!

Bazile. (Imitānd-o.) «Il Serafino di amore!» ce se rotileșce in giuru-ȃi fārā de astēmpār, și care chiar aȃi diminēzā pāndiā sā intre aici, cānd am eșit dela dta: ȃi cā și asta nu-i adevērat?

Susana. Ce minciuni! Ci du-te odatā de aici, nerușinatule!

Bazile. Cānd veȃ curat, va sā ȃicā, cā ești nerușinat? Ș-apoi și romanȃa ceea ce el o lucrēzā in tainā, nu e pentru dta?

Susana. (Furiōsā.) A! da, pentru mine!..

Bazile. Numai de n'a fi compus-o pentru contesa! — Ce-i dreptul, cānd el serveșce la mēsā, o priveșce cu niște ochi... Dar la dracu! sā nu se prē guguȃe... monseniorul e cam brutal asupra acestor trebușōre...

Susana. Și dta ești prē scelerat pentru cā im-prāșcii astfel de vuete, cā sā perȃi pe un nenorocit copil, picat in disgrāȃia stāpānului seu.

Bazile. Dar dēcā ȃic și eu un cuvēȃel, asta-i pentru cā tōtā lumea vorbeșce.

Contele. (Se ridicā.) Cum? tōtā lumea vorbeșce?

Susana. A! cerule!

Bazile. Ah! Ah!

Contele. Alērgā Bazile și isgoneșce-l pe minut.

Bazile. A! cāt me cāesc c'am intrat.

Susana. (Tulburată.) O Dōmne! Dōmne!

Contele. Ce, leșinā, S'ō așēdām de grabā in jilȃ.

Susana. (Respingēndu-i repede.) Nu voi sā me așēȃȃi. Sā intri așā fār de sfielā, o!..

Contele. Sūntem doi faȃă cu tine, scumpa mea. Nu mai e nici o primeȃdie!

Bazile. Eu, sūnt nemāngāiat, cā am glumit asupra pagiuului, de-ōrece dvōstre ascultaȃi; nu spuneam acele cuvinte decāt pentru a o face sā se pētrundā de sentimentele... cāci in fond...

Contele. Sā i se deē cinciȃeci de galbeni, un cal, și imediat sā plece la părinȃii lui.

Bazile. Seniore, pentru o glumā?..

Contele. Un ștregārāș pe care l'am surprins și ieri cu fata grādinarului.

Bazile. Cu Franseta?

Contele. Și chiar in odaia ei.

Susana. Unde dl conte avea de asemeni treburi ca și aici?!

Contele. (Vesel.) Imi pare bine cā pricepi!

Bazile. Și ntr'un noroc sā dea Dȃeu!..

(Va urmā.)

Din viața de București.

(Frigurile alegerilor. — Vincenetta. — Francesca de Rimini.
— Silvio Pellico.)

25 ianuarie 1888.

După pârueile dintre literați, pârueile dintre politicieni, dar în nici un caz politice. După Vlahuță, scărmanat de Toncescu pentru versurile sale. — mijloc pipăit și simțitor d'a-ș exprimă admirațiunea! — popa Tache infundat la mănăstirea Văcărești! În vederea libertății alegerilor, i s'a răpit »săracului popă« — vorba eroului dela Călugăreni — libertatea d'a puté respunde celor cari l'ar fi 'ntrebat :

— Popă Tache, und' te duci,
Numa 'n cauc și 'n papuci?
— Me duc, taică, 'n mahalale,
Să adun la haimanale,
Cari fac la dandanale.

Căci n'apucasem a scăpă bine ha! — cum dice Românul — de toate celelalte friguri diagnosticate în trecutele noastre cronice, și frigurile alegerilor ne prinse de grumazi. Bine inse, că aceste au început și dandanalele se vor sfârși, fie și cu prețul libertății unui »ministro del Ciel.« cum se cântă în »Aida.« D'altfel nici nu mai eră de suferit! Intruniri peste intruniri și manifeste peste manifeste, în cari se spun de-apururea aceleași lucruri, și tocmai lucruri ce-ar câștigă să nu fie spuse decât o singură dată ori să nu fie spuse de loc. Și-apoi nimic mai plicticos, decât aceste intruniri și manifeste electorale! D'aceea înțelegem și chiar iertăm pân' la ore-care punct — cu un confrate parisian — pe acei cari, având nenorocirea să se fi dus la vr'una din aceste intruniri, s'apucă în lipsă de altă distracție, să sfărâme bancele în capul concetățenilor lor.

De astă-dată, — cu totă increderea situațiunei ce-a reclamat la intrunirea de duminică (17 ian.) prezența ênsăși a capului partidului național liberal. — grație înțelepciunei cetățenilor Capitalei, atât de mult lăudată de toți candidații ce le jinduesc voturile, dandanalele au lipsit.

Dar înzădar, luându-te după faimosul vers al lui Virgiliu :

Timeo Danaos et dona ferentes,

adecă, după traducerea practică de școlarii ce-și bat capul cu studiile clasice :

Me tem de dandană și Dómne fereșce !

vei crede să scapi de preocupările alegerilor, evitând de a merge la aceste intruniri! Căci ori-unde te-ai găsi aiurea, și cu ori-cine te-ai întâlni, chiar de n'ar fi candidat în acest véc de candidație, alegerile forméză totă tema conversațiunei. Dēcă ești la cafenea și ca să scapi de plictisela unor asemeni discuțiuni, și-ascunđi capul între foile unui jurnal, seu o ștergi acasă, unde-și regăsești gazeta, e și mai foc! căci aci nu mai găsești decât dări de sémă tot despre intrunirile de cari ești sătul până în gât. Și liste — pomelnice nesfârșite — de candidați, de-ți vine să cređi că n'ai remas decât tu cu nepusă mésză... vream să dice candidatură. Și fără voe-ți, recapitulând din ochi și mașinal lungile 'nșiruiți de nume, printre cari, în schimbul cătorva ce merită toate omagiile, găsești cu indignare atâți mari gheșeftari, atâte uimitóre nulități, începi a fredoná :

Intr'un cuvânt
Românii sânt
Toți candidați
De »deputați«

Pentru cine votezi? »Etă întrebarea ce-a 'nlocuit strămoșescul »Bună-điua.« și franțuzescul »Bonjour!« Și dēcă e candidat, căci la fiecare pas te 'mpedeai de ei: »De ce n'ai votá pentru mine? — Bucuros, dēcă ești omul desordinei. — ??? — Căci, sânt dintr'acei cari, ca trecutul de Jérôme la nemurire Clouzet, iubesc pacea și vreau să fiu linișcit. »Ei bine. — mărturisii pacinicul cetățen. — am observat că atunci când ómenii desordinei erau în afaceri și ómenii de ordine la vetrele lor, ulița eră linișcită, și din contra... Etă de ce votez, din dragoste de ordine, pentru ómenii desordinei. A-i băgă în cameră e singurul mijloc practic d'a-i pune la umbră, și d'a avé linișcea pe stradă.»

Nu șcim cât vor fi de fericiți cetățenii în alegerea deputațiilor lor; recunóscem inse că de astă-dată direcțiunea Teatrului Național, seu mai cu drept dna Aristița Manolescu, a fost mai fericită în alegerea pieselor. E vorba de »Francesca de Rimini« și de »Vincenetta.« jucate cu atâta succes marți, în beneficiul dnei Manolescu, și repetate cu acelaș succes în serile urmátore.

Cu vederile pe cari le-am exprimat în cronică trecută, primirea entusiastă făcută acestor doué piese de publicul ce pentru prima dată în această stagiune indeseuise sala teatrului, nu putea decât să ne facă plăcere. Acesta inse ne-a dovedit mai întéiu simpatiele numeroșe de cari dna Manolescu se bucură în public și mai apoi că atunci când o piesă exprimă sentimente și cuprinde situații proprii a mișcă inima intr'un cadru simplu ca »Francesca de Rimini« și ca »Vincenetta.« — ambele departe d'a avé ceva din aparatele uimitóre ale altor piese șgomotóse, — place publicului și se menține pe afiș.

Nu e mai puțin adevérat inse — și acestă chiar póte fi cauza cea mai de căpetenie — că interpretarea lor nu trebuie să lase nimic de dorit, cum a fost în cazul de față, când puținele elemente de frunte ale societății dramatice, — dela Popescu și Ar. Manolescu și dnii Manolescu, Notara și Petrescu, — scutite de droia de personaje secundare ce le stânjinesc jocul, prin stângăcia lor, în piesele de aparat, — formau ensemblul cel mai deseversit. Etă ceea ce-a făcut ca reprezentațiunile acestor doué piese să fie niște adevérate sêrbători artistice, și ceea ce-ar trebui să slujescă de pildă Teatrului pentru alegerea pieselor viitóre și distribuirea rolor.

»Vincenetta«, de Paul Barbier, ce-a servit de ridicare de cortină, e un act plin de scene emoționátore. Claude, un țeran bogat, refusă d'a permite fiului seu Sylvain să repare prin căsătorie onórea Vincenettei, fiica unui harnic argat; dar în urmă, invins de ángerescă resemnațiune a victimei, se 'nduplecá, spre mulțámirea tuturor. Piesa fiind presintată fără multe pretenții, credem de prisos să mai insistăm asupra nefireșcei repeđi schimbări a hotăriri lui Claude, a cărui furie, cu un moment mai 'nainte, când Sylvain i declarase că plécă cu Vincenetta, mersese pân' a ordoná să se scótă vițele din rădăcină, să se distrugă holdele prin foc, ne mai având pentru cine stringe. Tot ce sfêrșeșce bine, e bine, și în fața plăcerei ce ne produce acest act, primim desnodământul autorului.

»Francesca de Rimini.« etă adevératul interes al serei. Dl Titus Dunca, care ne-a inzestrat deja repertoriul cu doué drame italiene »Mórtea civilă« și

»Doi sergenți,« din repertoriul lui Rossi, ne-a dat acum această a treia a sa traducțiune, cărei i s'ar pute impută, cu drept cuvânt, nerespectarea tocmai cu sfințenie a originalului. Ori-cari ar fi vederile traducătorului, în această privință, mărturisim, că nu ne împăcăm cu sistemul dsale. După noi, o traducțiune trebuie să fie oglinda cea mai fidelă a originalului, care trebuie reprodus cu defectele și calitățile sale. Altmintrelea, slobod a ni se da o prelucrare ori o imitație, fără inse altă pretențiune.

»Francesca de Rimini«, tragedie în 5 acte a îndelung răbdătorului Silvio Pellico, este punerea în acțiune a pasiunii ce-a căusat pierderea părechi amoroase pe care Dante o 'ntâlnește în al doilea cerc al »Infernului« seu, unde inimile sunt sbuciumate de o vecinică furtună.

Între 1810 și 1812, apărură pe scena unui teatru mic din Milan, — Santa Redegonda, ce nu mai există de mult, — o tinără fată de 12—14 ani, Carlotta Marquioni, care deveni mai târziu prima actriță a Italiei în tragedie și comedie. Pellico, inspirat de această palidă și sentimentală figură, fu ispitit d'a zugrăvi amorul Franciscăii și al lui Paolo, scena care încheie cântul V al divinei poeme și care a epuizat toate formele laudative.

Istoria spune, că Lanciotto, senior de Rimini, prinț șchiop și diform, a luat de soție pe fiica lui Guido de Polenta, senior de Ravena, Francesca inse iubiă pe Paolo, fratele mai mic al lui Lanciotto și unul din cei mai frumoși și viteji cavaleri ai Italiei. Căsătorită cu sila după Lanciotto, sêrmana copilă nu știu să reziste primei sale pasiuni și cei doi îndrăgostiți, surprinși de soț, fură uciși împreună.

Ceea ce-a hotărît de sorta lor, ne-o spune însuși Francesca prin versurile duiose ale lui Dante:

»Intr'o di citiam, din distracție, cum amorul cuprinse pe Lancelot: eram singuri și 'ncreșători; de mai multe ori această citire făcū să ni se întelnească privirile și să ne schimbăm la față, dar un singur pasagiu fu care ne perdū. Când citirăm cum acest amarez așa de gingaș sărutase zîmbetul iubit, acesta (Paolo), care va fi vecinic lângă mine, imi sărută buzele tremurând. Cartea și acela care o scrisese fură pentru noi un alt Gallehaut... În ziua aceea nu citirăm mai departe!«

Silvio, care în teatrul seu ca și în celelalte scrieri, ca și în vorbele și 'n faptele sale, e totdeauna stăpânit de aceste sentimente: iubirea de familie, iubirea de țară, iubirea de omenire, ne-arată pe cei doi amanți jertle ale unei iubiri nevinovate. Până în actul III, Francesca și Paolo n'au cunoștința iubirei lor reciproce. Ș-abiă ei ș-o mărturisesc, când cad jertle furiei orbe a lui Lanciotto, care ni-i înfățișat cu toate însușirile unui soț vrednic de iubire. De aceea chiar, teroarea ce muncesc sufletul Franciscăii în primele acte, sînt aproape neînțelese, neexplicabile pentru noi, mai puțin catolici, mai puțin temători de pericolul iubirei.

Ori-cum, acțiunea e foarte încordată și n'avem nimic de observat decă perdēua numai după actul III ne lasă timp să ne reculegem. Cele patru persoane ce ocupă scena, trăesc de o viață așa de intensă, că nu ne dă pas' să observăm neînsemnătatea numerului lor. Astfel interesul e ținut în continuă deșteptare. Ar fi bine numai ca publicul să ne scutēscă de esuberanța unei precece mulțămiri pentru jocul artiștilor și a nu mai intrerupe șirul acțiunii prin aplauzele-i sgomotose, tocmai în momentul când ea devine mai încordată, mai interesantă. Aceasta dovedește că aplaudatorii vęd numai, dar nu și înțeleg, ceea ce se jocă. Fie siguri, că aplaudând la finele actului, ori-cât de mult, vor da dovēdă de bun simț

și ne vor avē tovarăș pōte chiar mai entusiast decăt ei.

Netăgăduit, tragedia lui Pellico își justifică succesul și popularitatea ce-a obținut chiar dela apariția ei în Italia, cu tot sfatul pe care Ugo Foscolo îl da autorului, când acesta i presintase lucrarea sa: »Crede-me, aruncă-ți pe »Francesca« în foc; să nu rechemăm morții din Infernul lui Dante: ar face spaimă celor vii. Arunc'o în foc și adă-mi altceva.«

Silvio i duse pe »Laodicea,« o tragedie pe un subiect grec. »A! etă ce e bun! i duse Foscolo. Urmeză astfel.«

Silvio — ne spune Maronelli, amicul și biograful lui, — prin acel privilegiu al artei, care dă fiecărui artist sentimentul lucrului ce-a produs, cu totă critica pe care prejudițiile unei școli deosebite o fac chiar celor mai încercați, păstră pe »Francesca« și arse pe »Laodicea.« După cātva timp Carlotta reapărură la Milan, la teatrul regal, în totă strălucirea tinereței și salutată ca cea de 'ntēiu în arta ei, Silvio o cunoscu și »Francesca«, pân' atunci neglesă și uitată în portofoliul autorului, fu espusă, în 1819, la lumina rampei: apoi reprezentată la Neapol, la Florența, pe toate scenele Italiei și totdeauna cu un succes crescēnd.

Silvio Pellico, ale cărui nenorociri i-au făcut celebritatea, s'a născut în 1789, la Saluzze, în Piemont. Afându-se la Lyon, unde petrecea de cātiva ani, și citind poema lui Ugo Foscolo: »Mormintele« (I Sepolcri), cântec funebru din care a eșit aproape întregă poezia italiană din prima jumătate a vécului nostru, Silvio se simți cuprins de o nostalgie poetică. ce-l readuse cătră limba și cătră țera lui. El se stabilă la Milan și scrisese »Francesca de Rimini.« în care până mai deunădi Ristori culegea aplausele lumii întregi.

Acēsta fu o frumoasă epocă în viața poetului. Milan, în timpul puterniciei lui Napoleon, eră Atena Italiei și Monti împărțiă cu Foscolo domnia literilor. Chemat ca institutor în avuta și nobila familie Porro, unde se întâlniă tot ce Italia avea mai ilustru în științe și 'n arte și personagele de distincțiune ce străbăteau peninsula, el făcū cunoștința cu dna de Stael și cu Schlegel, cari erau ca intermediari între capii literaturii germane și ai literaturii italiene: cu Byron, din care tradusesse pe »Manfred« și care traduse pe »Francesca« în versuri engleze, și cu Hobhouse, ambii îndeplinind rolul celor de 'ntēi pentru literaturile engleză și italiană; cu David, Brougham, Thorwalden și mulți alții. »Astfel se pōte dīce, că Dante și Shakespeare, Petrarca și Shiller, poezia și știința, artistul și celățenul, veniau să-și dea mâna în acest templu al minții al cărui preot eră Silvio.«

În timpul acesta Pellico lucră o altă tragedie: »Eufemio de Messina« și întreprinse publicarea »Conciliatorului«, fōie care servi de pretecest intrunirii membrilor societății ce-l fondase, și care fu oprimată pân' a fi suprimată de censura austriacă. La 13 octombrie 1820 însuș Silvio fu arestat și condus la Santa-Margherita, împreună cu toți cei cari formau tinera miliție hotărîtă să lupte pentru mântuirea Italiei de sub jugul tedesc.

Viața sa de 10 ani, d'aci 'nainte, sub plumburile Veneției și în carcerile dure ale Spielbergului, în Moravia, e povestită de Silvio Pellico într'o carte: »Le mie prigionie« (Inchisorile mele), ce-i o poemă de creștinescă răbdare, plină de farmece, de gingășie, de elegantă simplitate. Dulcēța și resemnațiunea respiră în fiecare din paginile sale. »Le mie prigionie«, ce-a făcū ocolul lumii, a remas și »va remănē pentru totdeauna — cum dīce Lezaud în scrisōrea sa cătră

Pellico, trimițându-i în 1844, traducerea-i francesă — ca o expresiune sublimă a puterii și a marinității pe care religia o poate da inimii ce se espiră din iubirea către Dumnezeu și către aproapele.»

Redat libertății în 1830, după atâția ani de resemnațiune dusă pân' la descurajare, poetul nu mai știu ce să facă cu aripele lui. S'a dis — raportează Etienne — că cununa înflorită a musei sale, la întorcere pără vesteșită de rigorile unui cer nemilos. În adevăr, în tragediile ce scrise după esil, Silvio nu mai regăsi niciodată sentimentul și gingășia ce făcură succesul »Francescăi de Rimini« : având temă în politică, renunță la libertate : de aceea, pe când Europa întregă se interesă de relațiunea suferințelor sale, tinerimea italiană, neiertându-i resemnațiunea-i escesivă, șuieră câteva din nouile-i producțiuni cu cari el se siliă să lege firul lucrărilor sale. Resultatul fu că, cum avu temă în politică, avu și în literatură. Uitând că era celebru, cădu în ascetism și muri în 1854 ca bibliotecar al unei marchise.

A. C. Șor.

Bal român în Timișoara.

— La 3 martie n. 1888. —

De și am eșit din șirul junilor, totuș imi place a dansă, a conversă în dulcea mea limbă și a me petrece în societate de dame române. — Unica mea patimă de care nu me pot desbrăca este dansul, și această patimă me făcu la începutul carnavalului să dubitez în cavalerismul tineretului român de-aice, vedând că jumătate din carnaval este aproape espirat și densul totuș nu se gândesce la dorința secului frumos, la arangiarea unui bal românesc.

Tocmai meditam asupra suvenirilor dulci dela balurile române din trecut și éta că împărțitorul de epistole me surprinse cu o invitare la o conferință spre a ne consultă și a compune un comitet arangiator pentru bal.

Nu-i vorbă, s'a arangiat aci în capitala Bănatului mai multe baluri din partea societății neromâne, dar nici la unul românii n'au participat, eu inse ca jucător pasionat nu am lipsit nici dela acelea baluri, dar, spunend drept, nu m'am petrecut așa de bine, ca și la balurile române din anii trecuți; nu, pențrucă lipsiau d'acolo frumoșele noastre românețe.

Să lăsăm inse la o parte egoismul și să ne întrebăm: are folos societatea cultă română de arangiarea atărui bal românesc ori ba? Eu așa cred, că da! Éta pentru ce :

Balul este locul cel mai potrivit pentru întâlnirea și lacerea de cunoștință a tinerimei; în bal de multe ori se pune temelie cutărei părechi tinere: acolo tineretul i-și petrece și se veseleşce, ér părinții vedend fiii și fiicele lor cum sboră ca și păsăruicele prin aer, voioși și plini de bucurie, se mai uită și ei de necasurile dîlnice: în bal se oglindéză apoi și educațiunea unei societăți, și cu cât o națiune este mai înaintată în cultură socială și cu cât se bucură de o stare materială mai bună, cu atâta balurile ei sînt mai elegante și mai splendide.

De vre-o câțiva ani incóci balurile române arangiate în Timișoara au fost totdeuna înșirate între balurile de elită și au avut și succes material destul de bun. Ca românii să nu rămână îndereptul altor concetățeni, datorința morală a tineretului român a fost, este și va fi, pe cât timp mai există suflet românesc, să deie semn de viață pe toate terenurile și prin urmare și pe terenul social.

În conferințe toate cele espuse mai sus s'au luat

în cumpenă și s'a olărit, ca și în carnavalul de est an să se arangeze bal românesc. Comitetul arangiator s'a compus astfel: Nicolau Coșariu president, Teodor V. Păcățian notar, Georgiu Ardelean casar, Vichentție Adam, Iuliu Belu, Petru Brașovan, Georgiu Ioanovicu, Pavel Jurma, Nicolau Jian, Iuliu Micu, Ioan Miato-vici, Alesandru Nădășan, Ladislau Oros, Emil Pop, Demetriu Svirățiu, Victor Sêrbu, George Trăilă.

Balul va avé loc în 3-lea martie n. (20-le februarie v.) 1888 în reduta orașului din cetate (sala otelului »Principele de corônă«) în favorul »Alumneului național« și al fondului școlar gr. or. și greco-cat. din suburbiul Fabric. Pregătirile ce s'au făcut pentru arangiarea balului sînt frumoșe, interesante și pline de larmec, ér însulețirea și jertiele materiale din partea arangiatorilor ne garantéză un succes strălucit. Membrii comitetului arangiator, ei singuri au contribuit pentru acoperirea speselor mai bine ca 100 fl. v. a. Ca balul de est an să nu rămână îndereptul altor baluri, s'a acordat musica militară și cea civilă, s'a făcut invitările la bal de o frumoșă rară, cu un cuvânt s'a dispus toate cele necesare pentru un bal elegant.

Cumcă frumoșele noastre românețe își vor petrece bine și vor dansă până în dîiori de dîiua, le garantéză

Nicolită.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Serate literare și musicale în Lugos. Sâmbăta trecută, la 4 februarie n. s'a executat următoarea programă: 1. »Despre familia Sina,« dl dr. Oprea. 2. a) Clementi: »Sonate A-dur«, Tiberius Brediceanu; b) G. Wichtl: »Faust-Vals« (duo) Cajus Brediceanu. 3. D. Bolintineanu: »Un tiner român murind în străinătate« (poesie) declamată de dșora Cornelia Ianculescu. 4. »Doină oltenescă«, cântată de dșora Barbu. 5. Mozart: »Sonate D-dur«: piano I dșora Nedelcu, piano II dșora Helena Radulescu.

Academia ortodocsă pentru literatură, retorică și musică bisericescă, în seminariul archidieceșan din Cernăuți va ține la 12 februarie n. o conferință solemnă, cu programul acesta: 1. »Cuvânt de deschidere,« rostit de presidentul societății. Corul execută »Mulți ani« în G-dur de prof. Is. Vorobchievici. 2. »Tatăl nostru« în E-dur de I. cav. de Bejan. 3. »Epoca lui Vasile Lupu și Mateiu Basarab, Domnii Moldovei și țerii româneșci«, disertatiune istorică de I. Dorofteiu. 4. »Plâng și me tânguesc« p. I. în C-dur, p. II. în C-moll de prof. Is. Vorobchievici. 5. »Sânt, Sânt, Sânt« și »Pre Tine te lăudăm« în E-dur de I. cav. de Bejan Pausă. 6. »Întru mulți ani Stăpâne,« în D-dur de prof. Is. Vorobchievici. 7. »Părerile uncr contrari ai creștinismului și combaterea acelora«, disertatiune apologetică de Em. Nicorovici. 8. »Erna« în C-dur de C. Porumbescu. 9. »Înființarea mitropoliei Moldovei«, tratat istoric de G. Moroșan-Mihăiescu. 10. »Isaia dântuesce« în E-dur de I. cav. de Bejan.

Concert în Beregsen. Corul vocal al plugarilor români din Beregsen, lângă Timișoara, a arangiat acolo la 4 februarie n. un concert cu danț în școlă.

Societatea pentru fond de teatru român. Membrii înscriși la adunarea din Oravița: (Continuare.) 15) din comuna Tievaniul-mare, colectant Sofroniu Pascu, Sofroniu Popa 6 fl., Ioana Sterina ved. Babeț 3 fl., Sofroniu Pascu preot 4 fl., Vasiliu Iorgovan 1 fl., suma 14 fl.; colectant Iuliu Bireu, Iacob Tiuna 1 fl., Toma Stanca 2 fl., Nicolae Belone 2 fl., Petru Bugar 1 fl., Pavel Zara 50 cr., Sofron Gaita 2 fl., Iuliu Bireu invetător 1 fl., suma 9 fl. 50 cr. — 16, din Tievaniul-mare, dna Maria Braia 1 fl. — (Va urmă.)

CE E NOU?

Sciri personale. *Moștenitorul de tron Rudolf* și principesa *Stefania*, conform ȋdiarelor din România, vor face în aprilie o vizită ȋmprechei regale române la București. — *Dl Michail Popovici*, protopresbiter în Orșova, a fost ales la Caransebeș unanim deputat, în locul dlui general Traian Doda. — *Dl V. A. Urechia* va ține la 1/13 februarie, în sala teatrului Teodorini din Craiova, o conferință pentru sporirea fondului necesar ridicării statuei lui Miron Costin. — *Dl Grigorie Branea* din Oradea-mare a luat medalia de bronz la expozițiunea din Craiova, pentru ȋlării de paie. — *Dl P. Truța* ș-a strămutat cancelăria advocațională din Baia-de-Criș la Arad.

Hymen. *Dl Florian Rusan*, ales paroc gr. or. în Maerii Albei-Iulie, ș-a logodit cu dșora Iulia Macavei din Bucium-șese. — *Dl Ambrosiu Stoicovici*, absolvent de teologie și învățator în Sighișora, ș-a incredințat de soție pe dșora Ioana Bontea din Sighișora. — *Dl Petru Cucuian*, absolvent de teologie și învățator în Inuri, la 5 februarie n. ș-a serbat cununia cu dșora Ioana Zemora din Sibiel. — *Dl George Bărsan* și dșora Laura Valeria Alutan-Cosgaria își vor serba cununia la 12 februarie n. în Făgăraș.

Episcopia din Gherla se va mută la Deș. În sfârșit ș-a decis și cestiunea acēsta. După ce armenii din Gherla n'au voit nici decăt să cedeze un teritoriu pentru reședința episcopescă, ș'a căutat alt oraș spre scopul acesta. După multe cercetări ș'a constatat, că orașul Deș ar fi cel mai potrivit. Inse o parte a populațiunii de acolo nu intimpină cu bucurie acēsta idee, temându-se, că decăt episcopia din Gherla se va mută acolo, incetul cu incetul se va romanisă și orașul. În ședința dela 30 ianuarie a reprezentanței orașenești, totuș ș'a hotărît cu 23 de voturi contra a 12, ca să se predeie un teritoriu de lângă Someș, cam de 2 jughere, pentru ca pe acela să se clădească reședința episcopescă gr. c., care pân' acuma la Gherla a petrecut în casă inchiriată.

Carneval. În castelul din Buda se va arangia la 13 februarie n. un bal de curte. — *La Zernăși* Reuniunea femeilor române va da un bal la 7/19 februarie, în sala edificiului școlar de acolo, sub presiudiul dnei Maria N. Garoiu n. Mețian. — *La Orăștie* se va arangia la 18 februarie n. un bal în folosul fondului corului miest de acolo: balul se va ține în sala otelului »Contele Széchenyi« și în paușă 13 tineri vor esecută jocurile naționale Călușerul și Batuta; biletele se pot cȋpētă la dnii N. Vlad, G. Baciș și I. Lăzăroiu. — *La Nășeu* se va da în 18 februarie n. un bal în sala reuniunii de lectură și în folosul fondului școlarilor bolnavi.

Reuniunea femeilor române din Oravița. înființată de curēnd, cu scopul d'a intemeia o școlă română de fete, ș-a ales un comitet provisor, compus astfel: presidentă dna Ana Manguia, secretar dl dr. G. Vuia, membrii comitetului dnele Maria Ghidiu, Letiția Lepa, Anastasia Bistrean, Livia Vuia și dnii Andrei Ghidiu, Ioan Bistrean, Sim. Manguia, Ilie Trăila, Ion Lepa. Acest comitet a adresat publicului român un apel, cerēndu-i spriginul pentru scopul reuniunii.

Oglinda lunei. Evenimentul cel mare al sēptemănei trecute în lumea politică a fost publicarea tratatului de alianță, incheiat la 7 octombrie 1879, între Austro-Ungaria și Germania, în contra Rusiei. Conform acestui tratat, decăt unul din cele doue imperii ar fi atacat de Rusia, cei doi contractanți se obligă a se ajută cu forța militară intrēgă a imperiului lor și prin urmare de a nu incheia pacea decăt într'un

comun acord. Decăt unul din cei doi contractanți ar fi atacat de o altă putere, celalalt contractant se angajeză nu numai a nu ajută pe atacantul contra aliatului seu, dar, a observă o neutralitate bine-voitoare pentru contractantul: dar în cazul când puterea agresivă ar fi susținută de Rusia, fie sub forma unei cooperări active, fie prin mēsuri militare care ar amenință puterea atacată, atunci, obligațiunea ajutorului mutual cu forța armată intrēgă intră asemenea imediat în vīgore, ȋr resbelul va fi atunci comun pentru cei doi contractanți pȋnă la incheierea unei pȋci asemenea comună. Publicarea ș'a făcut d'odată în ȋdiarele oficiale din Berlin, Viena și Budapesta. Acest tratat, fireșce, a produs senzație generală. În Berlin se pretinde, că publicarea ș'a făcut cu intențiunea d'a asigură pacea. ȋdiarele russesci scriu, că Rusia nevoind să atace pe nimeni, pȋte să stea liniștită în fața acestei alianțe. ȋdiarele din Paris sânt de părerea, că acēsta publicațiune va intări relațiunile între Francia și Rusia și va face mai adancă prēpastia între Rusia și Germania. Al doile eveniment mare al ȋilelor trecute a fost cuvēntarea ce Bismarck a ținut luni în adunarea imperială din Berlin. Dēnsul a declarat, că Germania nu se teme decăt numai de Dumneșeu, că pe cale diplomatică va spriginii pe Rusia în afacerea Bulgariei, inse decăt Rusia ar intrebuintă forță, nu i-ar da ajutor, nici ar sfātui-o să facă asta.

La Brașov Asociațiunea pentru spriginirea învățăcelor și sodalilor români meseriași va ține adunarea sa generală în duminica viitoare, 12 februarie n. Tot odată amintim, că comitetul acestei asociațiuni publică un concurs cu premiu de 130 fl. pentru meseriași cari voesc să deschidă în Brașov una din meseriile de faur, rotar, lăcătar și compactor.

Procese de pressă. »Tribuna« din Sibiu are un nou proces de pressă. Acesta i ș'a intentat, după cum aflăm din »Tribuna« de procurorul general de lângă curtea de apel din M. Oșorheiu pentru articolul publicat în fruntea numărului 268 dela 26 novembre (8 decembre) al căru autor e dl I. Slavici. — Asemenea aflăm din ȋdiare, că procurorul din Arad este însărcinat să intenteze un proces de pressă contra dlui general Traian Doda, pentru agitațiune contra statului.

Institute de credit. Hunedōra, însoțire de anticipațiune și credit, va ține adunarea sa generală ordinară în Deva la 11 februarie, în localul însoțirii; în lipsa membrilor ceruți de lege, a doua adunare se va ține la 21 februarie. — *Timișana* din Timișōra, conform bilanțului publicat, în anul trecut a avut profit curat de 7,154 fl. 22 cr.

Călindarul sēptemănei.

ȋziua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 32 după Rus. Ev. dela Luca c. 19. alui Zach. gl. 3, a inv. 3.		
Duminecă	31 SS. Ciril și Ioan	12 Eulalia
Luni	1 S. Muc. Trifon	13 Caterina
Marti	2 (†) <i>Intimp. Domnului</i>	14 Valeriu
Mercuri	3 Sântul Simeon	15 Faustin
Joi	4 Cuv. Isidor	16 Iuliana
Vineri	5 Martira Agatea	17 Constanția
Sămbătă	6 Par. Vucol	18 Simeon

Rugăm pe dnii abonanți cari încă nu ș-au achitat abonamentele, să binevoiescă a le innoi, căci numai cu abonamente plătite regulat inainte putem să susținem fōia.